

ПРОБЛЕМА МОДЕРНІЗАЦІЇ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНОЇ ОСВІТИ

*Новосьолова Валентина,
канд. пед. наук,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Особливості розвитку сучасного інформаційного суспільства потребують формування нової системи цінностей, у якій здобування знань, володіння вміннями й навичками є необхідним, але недостатнім результатом навчальної діяльності. Актуальними й затребуваними нині є вміння долати виклики сучасного соціуму, а саме – орієнтуватися у великому масиві інформації, освоювати новітні технології, віднаходити нові форми спілкування й використання нових знань в конкретних життєвих ситуаціях.

Аналіз реального стану нинішньої української освіти репрезентувало міжнародне дослідження якості освіти PISA-2018, метою якого було не оцінювання засвоєння шкільної програми здобувачами освіти, а їхньої здатності застосовувати навчальні здобутки в буденних життєвих ситуаціях. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 засвідчив, що кожен четвертий 15-річний учень в Україні має низький рівень читацької грамотності, високий рівень володіння якою є не лише підґрунтям для успіхів в інших галузях і напрямках освіти, а й передумовою для плідної участі в більшості сфер дорослого життя [1]. Така ситуація дає змогу стверджувати, що наші учні за рівнем розвитку читацької компетентності відстають від середнього рівня порівняно з країнами-учасницями Програми міжнародної оцінки PISA-2018 орієнтовно на один рік [2]. Отже, такі результати свідчать, що нарізли зміни у національній системі освіти й на часі перехід до школи компетентностей, необхідних у XXI сторіччі.

Проте процес розвитку української освіти сповільнює низка протиріч, головним із яких є невідповідність традиційних методів новим тенденціям розвитку системи освіти, нинішнім соціально-економічним умовам розвитку суспільства.

В умовах інформаційного суспільства затребуваним є формування особистості, здатної до аналітичного й критичного мислення, креативності, ініціативності, комплексного вирішення проблем, спроможної самостійно й усвідомлено визначити свою діяльність, формувати потребу саморегулювання й активного самонавчання впродовж життя, виховання стійкості, стресостійкості, гнучкості. Вироблення цих умінь потребує перегляду й переосмислення традиційних методів навчання та модернізації їх відповідно до сучасних реалій в умовах компетентнісної освіти.

Проведене нами анкетування вчителів-словесників, яке мало на меті дослідження стану використання методів навчання української мови на практиці, готовності освітян до впровадження компетентнісно спрямованих методик, дає змогу стверджувати, що респонденти в переважній більшості (75%) використовують традиційні методи навчання, у відповідях виявили певну розпорошеність на запитання, що стосуються найчастіше застосовуваних методів, визначення ефективності їх використання. Результати опитування підтвердили припущення про наявність проблеми упорядкування методів в умовах компетентнісної освіти.

Загострила проблему пандемія COVID-19, яка змусила педагогів швидко, а здебільшого – хаотично переходити на дистанційне навчання й показала, наскільки складно, часом – неможливо – в умовах перебування онлайн використовувати звичні й ефективні у режимі офлайн методи навчальної діяльності. У проведеному опитуванні 60% респондентів на питання про те, який аспект проблеми методів потребує максимальної уваги науковців, відповіли, що їх найбільш цікавить розроблення доцільних методів в умовах дистанційного й змішаного навчання.

Таким чином, стає очевидним, що упорядкування й модернізація напрацьованої теорією і практикою типології методів навчання української мови на часі. У найближчій перспективі співробітники відділу навчання української мови й літератури Інституту педагогіки НАПН України комплексно досліджуватимуть цю проблему, працюватимуть над питаннями розроблення

методичного інструментарію для забезпечення оптимальних навчальних результатів здобувачів освіти в умовах компетентнісної освіти.

Ключові слова: методи навчання, типологія методів, компетентнісна освіта.

Список використаних джерел

1. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт. : М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін. ; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с. URL : http://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf
2. Новосьолова В. І. Результати проведення PISA-2018 як інструмент підвищення рівня сформованості читацької компетентності учнів. *Дивослово*. 2020. № 7-8. С. 12-18.

УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ

*Олійник Ірина,
канд. пед. наук, ст. наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

У рамках Концепції Нової української школи визначені основні напрямки розвитку освіти. Закономірність переходу до нового типу освіти визначається необхідністю формування в учнів адекватної сучасному рівню знань картини світу, цілісного світорозуміння і наукового світогляду, інтеграції особистості в національну та світову культуру. Нова освітня парадигма найтіснішим чином пов'язана з компетентнісним підходом до визначення змісту та розробки технологій організації освітнього процесу на всіх рівнях, від початкової школи до вузівської підготовки.

Сучасний учитель покликаний вільно орієнтуватися в нових умовах, адаптуватися до педагогічних інновацій і в повній мірі використовувати творчий підхід до формування компетентностей, «яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної